

Valvira
Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Alkoholilain muutos HE 131/2025 vp – Valviran lausunto

Eeva Saari ja Kari Kunnas, Valvira

Sosiaali- ja terveysvaliokunta, kuuleminen, 17.11.2025

Etämyynnin salliminen horjuttaa alkoholipolitiikan perustaa

- Etämyynnin salliminen yli 5,5/8 % tuotteissa olisi ristiriidassa hallitusohjelman kanssa, sillä hallitusohjelman mukaan hallitus ei muuta Alkon kansanterveydellistä tehtävää ja asemaa.
- Ehdotettu muutos kuitenkin tosiasiassa horjuttaisi koko monopolin perustaa.
- Näin merkittävän alkoholipoliittisen muutoksen vaikutukset alkoholin myynnin järjestelmään ja Alkon asemaan tulisi arvioida kokonaisvaltaisesti.
- **Etämyynti tulisi rajata 5,5/8 % tuotteisiin**, jolloin säännökset olisivat yhdenvertaiset sekä kotimaisille että ulkomaisille toimijoille

Toimituksen salliminen on alkoholilain tarkoituksen vastaista

- Alkoholilain tarkoituksena on alkoholipitoisten aineiden kulutuksen vähentäminen, jotta voidaan ehkäistä alkoholin aiheuttamia haittoja. Laissa määritettyjä keinoja tarkoituksen toteuttamiseksi ovat alkoholipitoisiin aineisiin liittyvän elinkeinotoiminnan rajoittaminen ja valvonta.
- Alkoholijuomien toimituksen salliminen heikentäisi molempien keinojen käyttämistä sekä lisäisi alkoholijuomien saatavuutta ja olisi siten **ristiriidassa alkoholilain kansanterveyden suojeluun perustuvan tarkoituksen kanssa.**

Merkittävästi kohonnut riski alkoholin toimittamisesta alaikäisille ja päihtyneille

- Esitetty lakimuutos mahdollistaisi alkoholijuomien luovuttamisen lähes missä vain.
- Luovutuskieltojen noudattamisen valvonta on huomattavasti haasteellisempaa alkoholijuomien toimituksessa kuin myymälässä tehdyissä ostoissa, esimerkiksi päihtymyksen tuntomerkkejä tai alaikäisille välittämistilanteita paljon vaikeampi tarkkailla ja havaita.
- **Viranomaisen tarkastuskäynteihin perustuva valvontatapa ei ole mahdollinen, koska viranomaisella ei olisi tietoa, milloin ja missä luovutukset tapahtuisivat, (ml. kotirauhan piiri).**
- Koeostojen sallimisella valvontakeinona ei voitaisi paikata viranomaisvalvontaan sisältyviä ongelmia, sillä ehdotettujen säännösten perusteella koeostoilla ei käytännössä voitaisi valvoa, luovutetaanko alkoholijuomia alaikäisille, selvästi päihtyneille henkilöille tai alkoholijuomien välittämistä varten.

Keskeistä ikärajavaalvonnan turvaaminen

- Ostajan ikä tulisi varmistaa tilauksen yhteydessä vahvalla sähköisellä tunnistamisella
- Lausuntokierroksen jälkeen poistettu **velvollisuus todennettavasti tarkastaa vastaanottajan ikä jokaisen luovutuksen yhteydessä tulisi palauttaa lakiin.**
- Mikäli laissa ei edellytettäisi vastaanottajan iän tarkastamista jokaisessa luovutustapahtumassa, olisi vaarana, että alkoholijuomien toimituksissa laiminlyötäisiin iän tarkastaminen nuorekin näköisiltä vastaanottajilta, jotta toimitus sujuisi mahdollisimman nopeasti ja vaivattomasti.
- Tehty muutos johtaisi myös siihen, ettei koeostoilla voitaisi valvoa iän varmistamisen noudattamista. Koska alkoholijuoman vastaanottajan ikää ei tarvitsisi aina todentaa, mitään säännöstä ei myöskään rikottaisi luovutettaessa alkoholijuoma koeostajalle ilman iän varmentamista.

Alkoholimyynti ei olisi oikeasti luvanvaraista

- Ensimmäisen lausuntokierroksen jälkeen tehty muutoksia luvanvaraisuuteen ilman perusteluita ja vaikutusarviointeja.
- Koska luvanhaltijan ei tarvitse vastaanottaa maksua alkoholista ja alkoholin saa luovuttaa muu kuin luvanhaltija, lupajärjestelmä menettää merkityksensä → **Sallii bulvaanijärjestelyt ja avaa alan harmaalle taloudelle toimituksessa, anniskelussa sekä vähittäismyynnissä.**
- Alkoholijuoman toimittajalla tarkoitetaan myös toimitusluvan haltijan järjestämän toimituksen suorittajaa → esimerkiksi lähettiyrittäjien ei tarvitse hakea erillistä lupaa → **Varsinaiset toimijat jäävät pimentoon.**
- Tulee korjata ensimmäisen lausuntokierroksen muotoon, jossa **maksun vastaanottaa luvanhaltija, ja vain luvanhaltija tai hänen henkilökuntaansa kuuluva (ml. vuokratyövoima) voisi luovuttaa alkoholijuomia asiakkaille.**

Tasapuolinen sääntely noutopisteissä

- Voimassa olevan lain perusteella vähittäismyyntilupa edellyttää vähittäismyyntipaikkaa, josta asiakkaat hakevat ostamansa alkoholijuomat. Jatkossa olisi mahdollista harjoittaa vähittäismyyntitoimintaa ilman asiakkaille avoinna olevaa vähittäismyyntipaikkaa. Tämä muutos ei käy ilmi hallituksen esityksestä, eikä sen vaikutuksia ole arvioitu.
- **Erillisten noutopisteiden salliminen mahdollistaa vähittäismyyntipaikkaa koskevien säännösten kiertämisen.** Noutopisteet voivat olla avoinna asiakkaille vähittäismyyntipaikkojen tapaan ilman, että niissä tulisi kuitenkaan noudattaa kaikkia vähittäismyyntipaikkaa ja sen henkilökuntaa koskevia säännöksiä, kuten elintarvikevalikoimaa koskevaa vaatimusta.
- Mikäli noutopisteet kaikesta huolimatta haluttaisiin mahdollistaa, tulisi noutopisteiden **määrä rajoittaa yhteen noutopisteeseen vähittäismyyntilupaa kohden.** Lisäksi valvontamaksut tulisi ulottaa koskemaan myös noutopisteitä.

Toimitusaika ja nopean toimituksen kiello

- Lakiin tulisi ottaa säännökset alkoholijuomien **nopean toimituksen kiellosta** esimerkiksi siten, että alkoholijuoma voitaisiin toimittaa aikaisintaan seuraavana päivänä tai tietyn tuntimäärän kuluttua tilauksen tekemisestä.
- Nopean toimituksen kiellolla voitaisiin vähentää sekä päihtyneiden tekemiä ostoyrityksiä että pitkittyneitä juomistilanteita.
- Lisäksi olisi tarkoituksenmukaista ehkäistä alkoholijuomien kulutuksen siirtymistä valvonnan ulottumattomiin, sillä nopeat samana päivänä tapahtuvat toimitukset kilpailisivat alkoholijuomien ravintolassa nauttimisen kanssa.

Sallittuja toimituspaikkoja tulisi rajata

- Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden riskien vähentämiseksi tulisi sallia alkoholijuomien toimittaminen **ainoastaan koti- ja yritysosoitteisiin** (pl. ehdotetun 37 §:n 4 momentin mukaiset paikat sekä aiemmassa hallituksen esityksessä HE 173/2024 vp ehdotetut pääosin lasten tai nuorten kokoontumiseen liittyvän toiminnan järjestämispaikat ja sosiaalihuollon palveluyksiköt).
- Toimitusluvanhaltijat olisivat vastuussa siitä, ettei alkoholijuomia toimitettaisi säännösten vastaisesti. Valvontaviranomaiset eivät pystyisi ylläpitämään listausta paikoista, joihin alkoholijuomien toimittaminen olisi kiellettyä. Tästä johtuen olisikin selkeämpää, jos säädettäisiin paikoista, joihin toimittaminen olisi sallittua.
- Toimituskieltopaikkoihin pitäisi lisätä aiemmassa hallituksen esityksessä HE 173/2024 vp esitetyn mukaisesti **pääosin lasten tai nuorten kokoontumiseen liittyvän toiminnan järjestämispaikat**, joilla tarkoitettaisiin esimerkiksi kerhotiloja, harrastuspaikkoja, kesäleirejä ja nuorisotaloja.

Seuraamusmaksu ja luvan peruuttaminen

- Seuraamusmaksua ja luvan peruuttamista koskevia ehdotettuja säännöksiä on muutettu merkittävästi verrattuna hallituksen esitykseen HE 173/2024 vp.
- Valvira kannattaa hallituksen esityksen HE 173/2024 vp mukaista mallia, jossa olisi korotettu **seuraamusmaksun enimmäismäärä 20 000 euroon sekä lievennetty luvan peruuttamisen edellytyksiä.**
- Nykyiset sanktiosäännökset eivät aina kannusta luvanhaltijoita toimimaan lainmukaisesti, eivätkä ne riittävästi tue vaikuttavaa viranomaisvalvontaa, sillä 1 000 euron maksimiseuraamusmaksu on aivan liian pieni ja kynnys luvan peruuttamiselle liian korkealla.
- Seuraamusmaksun suuruudessa ei pystytä riittävästi huomioimaan moitittavuudeltaan eriasteisia tekoja ja erikokoisia toimijoita.

Markkinoinnin vapauttaminen

- Mietoja ja väkevien sääntelyn yhdenmukaistaminen olisi tullut toteuttaa alkoholilain kansanterveyden suojeluun perustuva tarkoitus paremmin huomioiden.
- Alkoholijuomien markkinointia olisi ollut mahdollista **vapauttaa ehdotettua sääntelyä lievemmillä tavalla**, esimerkiksi laajentamalla ja lisäämällä niitä poikkeustilanteita, joissa väkevien alkoholijuomien markkinointi olisi sallittua.
- Markkinoinnin sääntelyä pitäisikin yhdenmukaistaa lisäämällä markkinoinnin rajoituksia, jotka koskisivat niin mietoja kuin väkeviä alkoholijuomia.
- Valvira **vastustaa luopumista hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetusta vaikuttajamarkkinoinnin kiellosta**. Vaikuttajamarkkinoinnin kieltäminen on Valviran näkemyksen mukaan mahdollista toteuttaa valvonnallisesti ja kiello ehkäisisi tehokkaasti lasten ja nuorten altistumista alkoholimarkkinoinnille.
- Kansalliset säännökset tulisivat sovellettavaksi ulkomailta harjoitettuun alkoholijuomien markkinointiin, jos ulkomailta harjoitettu alkoholijuomien markkinointi olisi tarkoitettu vastaanotettavaksi erityisesti Suomessa ja lisäksi toiminnanharjoittajan olisi sijoittautunut toiseen ETA-valtioon lainsäädännön kiertämiseksi. → **toimijan tarkoituksen osoittaminen olisi erittäin haasteellista, jälkimmäinen edellytys tulisi poistaa.**

Voimaantulon porrastusta tulisi pidentää

- Viranomaisilla pitää olla riittävästi resursseja ja aikaa toimeenpanna lainsäädäntö lain hyväksymisen jälkeen.
- Toimeenpanoajan tulisi olla riittävän pitkä, jotta alkoholijuomien toimitukset voitaisiin käynnistää siten, että viranomaiset pystyvät tarjoamaan elinkeinolle tasapuoliset toimintamahdollisuudet.
- Ehdotettua voimaantulon porrastamista pitäisi pidentää **vähintään kolmella kuukaudella**
 - 1.1.2026 → aikaisintaan 1.4 (huom. LVV-uudistus 1.1.2026)
 - 1.5. → 1.8.
 - 1.7. → 1.10.

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Yhteystiedot

alkoholi@valvira.fi

valvira.fi

[@ValviraViestii](https://twitter.com/ValviraViestii)

Vaikuttava valvonta – vastuulliset toimijat